

29:5

Renvattnet som tillhandahållits fastighet genom allmän va-anläggning har varit bristfälligt och därigenom vållat skador på fastighetens va-installation. Kommunen har förpliktats ersätta skadorna när åtgärder för att undanröja bristerna ej vidtagits inom skälig tid. Tillika fråga om nedsättning av påförda bruksavgifter i anledning av vattnets beskaffenhet.

B.P. ägde sedan början av 1960-talet en fastighet i Haninge kommun. Fastigheten är bebyggd med en enfamiljsvilla, som uppfördes under åren 1965-1967. I mars eller april år 1967 anslöts fastigheten till kommunens allmänna vatten- och avloppsanläggning. För tiden från anslutningstillfället till 8.1.1973 erlade B.P. bruksavgifter för vatten och avlopp till kommunen med tillhoppa 1 976 kr 90 öre. Avgifterna grundades på en uppmätt vattenförbrukning under perioden om sammanlagt 1 311 m³. B.P. påfördes vidare avgift på grund av vattenförbrukning under tiden 8.1.1973 - 30.8.1974.

B.P. väckte i ansökan till Va-nämnden talan mot kommunen och anförde: Det vatten som kommunen levererat till honom från anslutningstillfället till i juli månad år 1974 har varit av mycket dålig kvalitet. Det har varit starkt brunfärgat och innehållit höga halter av järn. Vattnet har orsakat missfärgning av ventiler, vattenbehållare, toaletter samt golv och väggar i badrummet, vilket medfört extra rengöringskostnader. Kommunen är ansvarig för de skador som vållats honom. Såvitt avser tiden före 1.7.1970 göres gällande att kommunen varit försumlig genom att dels anlägga renvattenledningarna i området på sådant sätt att hans fastighet försetts med vatten från en ändledning vari smutspartiklar samlats och förts in i fastighetens va-installation dels inte i tid vidtaga åtgärder för att förbättra vattnets kvalitet trots upprepade påpekanden från honom. I sistnämnda hänseende har kommunen brustit även vad gäller tiden efter 1.7.1970 och därigenom åsidosatt sina skyldigheter mot honom enligt 29 § va-lagen. Hans grannar har fått vatten av godtagbar beskaffenhet.

På grund av det anförda yrkade B.P. förpliktande för kommunen att till honom återbetala erlagda bruksavgifter med 1 976 kr 90 öre och att ersätta honom för de extra rengöringskostnaderna med 2 000 kr jämte ränta.

Kommunen vitsordade att B.P. från hösten 1973 fram till juli 1974 fått exceptionellt dåligt vatten och medgav att återbetala tjugo procent av erlagda avgifter men bestred i övrigt B.P:s yrkanden under påstående att kommunen gjort vad som stått i dess makt för att tillhandahålla ett godtagbart vatten.

B.P. anförde till utveckling av sin talan: Vattnet har alltsedan anslutningstillfället varit starkt brunfärgat och av mycket dålig kvalitet. Under åren 1967-1972 framförde han muntligen klagomål på vattnets beskaffenhet till kommunen vid tre eller fyra tillfällen. Kommunens företrädare förklarade till en början att problemen endast var tillfälliga och skulle upphöra så snart en pågående omläggning av ledningsnätet var avslutad. Någon förbättring inträdde dock inte. Från och med försommaren 1973 framfördes skriftliga eller muntliga klagomål till kommunen två à tre gånger i månaden. Först i juli 1974 blev vattnet bra. Därefter har endast förekommit en antydning till rost i vattnet. B.P:s grannar har aldrig klagat på vattnets kvalitet.

Kommunen anförde: Under åren 1968 och 1969 hade kommunen pro-

blem med höga halter av järn och mangan i det vatten som levererades från vattenverket. Före år 1969 behandlade kommunen inte vattnet för att minska järn- och manganhalt. Klagomål på vattnets kvalitet kom från flera håll i kommunen. De anmärkningar som B.P. framförde sattes i samband med de övriga. År 1969 slutfördes en ombyggnad av en av kommunens vattentäkter bl a i syfte att förbättra renvattnets beskaffenhet. Samtidigt togs en ytterligare vattentäkt i bruk. Sedan år 1969 luftas vattnet i kaskad. Järnhalt i det vatten som lämnar vattenverket uppgår efter dessa åtgärder till endast 0,1 à 0,2 milligram per liter. Efter ombyggnaden har B.P. fortsatt att klaga på vattnet medan klagomålen från övriga abonnenter har upphört. B.P:s fastighet ligger längst ut vid vägen, som är återvändsgata. Fastigheterna vid vägen förses med renvatten från en huvudledning i vägen. Ledningen är en ändledning och slutar vid B.P:s fastighet. Den sista delen av ledningen - en sträcka på ungefär 30 m - bestod ursprungligen av galvaniserade järnrör, med en diameter om 50 mm. På denna ledningssträcka är jämte B.P:s fastighet ytterligare två fastigheter tillkopplade. Även anslutningsledningarna till respektive fastighets gräns bestod ursprungligen av galvaniserade järnrör. Huvudledningen i vägen utgöres i övrigt av gjutjärnsrör med en diameter om 100 mm. För att förhindra att vattnet i ändledningen stod stilla med rostangrepp som följd anlades år 1969 en avtappningspost i änden av den galvaniserade ledningen i vägen i omedelbar närhet av den punkt där anslutningsledningen till B.P:s fastighet är tillkopplad. Avtappningsposten har därefter stått öppen för att rörelse skall åstadkommas i ledningen. Efter som vattnet i B.P:s fastighet inte blev bättre byttes anslutningsledningen till denna ut och ersattes med en plastledning i januari 1974. I maj samma år byttes även den galvaniserade ledningen i vägen mot en plastledning. Samtidigt anlades ytterligare en avtappningspost på ledningen i vägen ungefär 30 m från B.P:s fastighet på den punkt där gjutjärnsledningen övergår i den nyanlagda plastledningen. Denna avtappningspost togs i bruk i juni månad år 1974, varvid avtappningsposten i närheten av B.P:s fastighet stängdes. Sannolikt har den förbättring av vattnet som B.P. märkt i juli berott på att den galvaniserade ledningen i vägen byttes ur. B.P:s grannar, som alltjämt har anslutningsledningar av galvaniserat järn, har inte klagat på vattnets kvalitet. Under hösten 1973 tog kommunen vattenprover vid B.P:s fastighet. Det blev något av en chock för kommunen när proverna togs och man fick se hur dåligt vattnet var. Dessförinnan har några prover inte tagits. Det kan därför inte vitsordas att vattnet före provtagningen varit så dåligt som B.P. påstått. Möjligen har avlagringar i ledningsnätet orsakat att vattnet gradvis har blivit sämre. B.P. har under hela ifrågavarande tidsperiod använt sig av kommunens vatten. Den vattenförbrukning som uppmäts tyder inte på att B.P. till följd av spolning av ledningssystemet förbrukat onormalt mycket vatten.

Va-nämnden yttrade:

Vad B.P. anfört till stöd för sitt yrkande om återgående av erlagda brukningsavgifter får anses innefatta påståendet att det strider mot tillämplig va-lagstiftnings bestämmelser om avgiftsfördelning att uttaga brukningsavgift av

honom för det levererade vattnet. I 1955 års lag om allmänna vatten- och avloppsanläggningar, vilket förblev gällande till 1.7.1970, föreskrevs att avgifterna skulle stå i skäligt förhållande till fastigheternas större eller mindre nytta av den allmänna anläggningen. Enligt nu gällande va-lag, vilken alltså trädde i kraft 1.7.1970, skall avgifterna fördelas efter skälig och rättvis grund. Någon större skillnad i innebörden av de olika reglerna har inte varit åsyftad.

I målet är ostridigt att det vatten som levererats till B.P. från hösten 1973 fram till juli 1974 på grund av brunfärgning förorsakad av rost varit av mycket dålig kvalitet. I avsaknad av vattenprover har kommunen däremot inte kunnat vitsorda B.P:s påstående att vattnet varit av samma dåliga beskaffenhet även under den tid - från våren 1967 till 8.1.1973 - för vilken bruksavgifter erlagts. Redan den omständigheten att vattnet vid provtagning år 1973 visat sig vara sådant att det av kommunen betecknats som exceptionellt dåligt utgör visst stöd för antagande att vattenkvaliteten inte heller dessförinnan varit godtagbar. Vidare är det ostridigt att B.P. redan under tiden närmast efter det fastigheten anslutits till den allmänna va-anläggningen framfört klagomål på vattnet. Det har inte gjorts gällande att dessa klagomål varit grundlösa. Kommunen har upplyst att den år 1969 anlagt en avtappningspost på den galvaniserade ledningen i vägen utanför B.P:s fastighet i avsikt att förbättra vattnets kvalitet. Åtgärden har uppenbarligen vidtagits i anledning av B.P:s klagomål. Dessa förhållanden jämte de uppgifter B.P. i denna del lämnat vid Va-nämnden ger vid handen att han i allt fall under den alldeles övervägande delen av perioden från våren 1967 till 8.1.1973 erhållit vatten av icke godtagbar beskaffenhet. Att under sådana omständigheter ta ut avgift av honom efter samma grunder som för brukare vilka erhållit godtagbart vatten är inte förenligt med va-lagstiftningens ovan omnämnda principer för avgiftsfördelning. B.P. har ostridigt nyttjat det tillhandahållna vattnet i viss utsträckning och brukat kommunens avloppsanläggning under perioden. Han har därför varit skyldig att erlagga bruksavgifter. De begränsningar i B.P:s nytta av anläggningen som orsakats av den dåliga vattenkvaliteten bör dock skäligen medföra en reducering till hälften av bruksavgifterna för ifrågasvarande tid. B.P. är därför berättigad att återfå hälften av erlagda avgifter eller avrundat 1 000 kr.

I såväl 1955 års som 1970 års lag om allmänna vatten- och avloppsanläggningar föreskrives att anläggningen skall vara försedd med de anordningar som erfordras för att den skall fylla sitt ändamål (7 § 1 st resp 12 § 1 st) samt att huvudmannen så länge anläggningen behövs, skall underhålla den och i övrigt sörja för att den på ett tillfredsställande sätt fyller sitt ändamål (10 § resp 12 § 3 st). Angående verkan av att huvudmannen åsidosätter sina skyldigheter innebär 1970 års lag en viss skärpning i förhållande till 1955 års, som saknade särskild bestämmelse för sådant fall. Enligt 9 § 1970 års lag åligger det huvudman eller brukare som överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet i förhållande till den andre, att återställa vad som rubbats eller fullgöra vad som efter-satts samt ersätta skadan. Det fullgörelse- och skadeståndsansvar som sålunda ålagts huvudman och brukare i va-förhållande är i princip oberoende av vållande.

Kommunen har inte ifrågasatt riktigheten av B.P:s påstående att det till honom levererade vattnet på grund av förekomst av rost orsakat nedsmutsning av sanitetsgods m m i hans fastighet. I enlighet med vad som anförts i det föregående är utrett att olägenheterna av vattnet varat under den huvudsakliga delen av perioden från våren 1967 fram till juli 1974. Av kommunens

redogörelse för de åtgärder som vidtagits för att förbättra vattenkvaliteten i B.P:s fastighet framgår att vattnet blivit av godtagbar beskaffenhet först sedan den galvaniserade ledningen i vägen bytts ut 1974. Det får därför antagas att föroreningen i det vatten B.P. erhållit väsentligen härrört från den utbytta ledningen.

Den omständigheten att B.P:s fastighet förses med vatten genom en ändledning av galvaniserat järn är inte i och för sig att anse som en brist i den allmänna anläggningen. Förhållandet borde dock ha föranlett kommunen att fästa särskild uppmärksamhet vid de upprepade klagomål som B.P. - i motsats till övriga abonnenter i området - ostridigt framfört om vattnets beskaffenhet. Kommunen har efter anläggandet av avtappningsposten år 1969 - en åtgärd som visat sig vara otillräcklig - först år 1973 närmare undersökt vattenkvaliteten i B.P:s fastighet och inte förrän år 1974 vidtagit sådana åtgärder att vattnet blivit godtagbart. Dessa åtgärder, som inte varit alltför ingripande, borde med hänsyn till omständigheterna ha vidtagits väsentligt tidigare än som skett. Genom att brista härutinnan har kommunen gjort sig skyldig till försumlighet och åsidosatt sina skyldigheter i förhållande till B.P.

Kommunen är därför skyldig att ersätta B.P. för de skador som vållats honom på grund av vattnets beskaffenhet. Om skadeståndets belopp råder inte tvist.

I följd av det anförda skall B.P:s talan vinna bifall vad avser belopp om tillhoppa 3 250 kr, varav 250 kr utgör ränta.

Va-nämnden biföll i så måtto B.P:s talan att kommunen förpliktades att till B.P. utge 3 250 kr.

Beslut: 1975-08-13, BVA 41

Mål nr: VA 75/74

Litteratur: prop. 1970:118 s. 137 och 153

Bouvin-Hedman s. 86 f och 162 f